

Pravosodstvo vrhovnega sodišča v civilnopravnih stvareh v letu 1945.

Dr. Rudolf Sajovic.

I. Državljsko pravo.

1. Zakonski zadržek po § 60 odz. je zasebnopravne narave in ga sme uveljavljati samo upravičena oseba. Branilec zakonske vezi se nanj ne more sklicevati, prav tako se ga ne sme poprijeti sodišče po službeni dolžnosti, ko preiskuje in razpravlja o veljavnosti pozneje sklenjenega zakona. (20. apr. 1945, Rv 12/45).

2. Obseg dostojne preživnine, ki jo je dolžan dajati kdo po zakonu, se poveča s porastom vrednosti vzdrževalčeve imovine. (4. maja 1945, Rv 4/45).

3. Na svojem svetu sme postaviti lastnik zaščitno mrežo zoper prehod tik ob meji. Ovreti bi mogla to samo služnostna pravica sosednega lastnika. (30. jun. 1945, Rv 76/45).

4. Lastnino na gnoju pridobi kupec samo z izročitvijo, ne z ogledom istega na kraju samem. (20. apr. 1945, Rv 26/45).

5. Po čl. 11 št. 1 zak. z dne 14. junija 1928, Ur. L. 287 je potreben za prenos lastninske pravice na goveji živini živinski potni list. (4. maja 1945, Rv 1/45).

6. Izročitev je, če lastnik izjavi pred pričami, da daruje predmete, nahajajoče se v stanovanju, iz katerega se seli, prihodnjemu stanovalcu in pri izselitvi te predmete v izpraznjenem stanovanju tudi pusti, obdarjeni pa jih takoj po odhodu prešteje in da v predelavo. (18. maja 1945, Rv 66/45).

7. Besede „tako, kakor stoji, je avto moj“ ne pomenijo dejanske izročitve vozila, navedene besede in udarec z roko po avtu pa tudi ne predstavljajo simbolične izročitve. (26. okt. 1945, Rv 104/45).

8. Za vprašanje, ali se je razširila služnostna pravica vožnje, ni odločilno, koliko oseb prebiva na gospodujočem zemljišču, ampak samo število sedaj opravljanih voženj in njih narava. (17. marca 1945, Rv 255/42).

9. Študijske podpore iz dr. Mundove zapuščine niso legati. Določata jih po svobodnem preudarku upravitelj sklada in sodišče (30. jun. 1945, Ut 9/45).

10. Kar se je dalo ob poroki in da se prejemnik gospodarsko osamosvoji, ne more biti daritev (§ 958 odz.), ampak le predprejemek, ker se je dalo v okviru zakonite preskrbovalne dolžnosti (§§ 159, 166, 792, 1220 odz.). (7. sept. 1945, Rv 54/45).

11. Solastnik hiše do polovice ne more zahtevati sam, da bi najemnik, ki ima v najemu vse prostore v hiši, izpraznil polovico teh, ker polovica prostorov ne predstavlja idealnega solastninskega deleža. (12. okt. 1942, Rv 190/42)).

12. Določbe § 879 odz. ni tolmačiti tako, da bi bil vsak pravni posel, ki kakor koli nasprotuje kaki zakonski prepovedi, tudi ničen. To le tedaj, če zahteva tako smoter prepovedne določbe. Takega pa nima prepoved, dajati posojilo določenim osebam. (11. maja 1943, Rv 216/42).

13. Kdor prevzame v plačilno obljubo, da bo povrnil redne takse in pristojbine, ne odgovarja za plačilo kazenskih taks, če sopogodnik rednih taks in pristojbin ni plačal. (20. jan. 1943, Rv 200/42).

14. Posojilna pogodba je realna pogodba, ki se ustanovi z izplačilom posojilne valute, ne s tem, da se izda zadolžnica. Ta je zgolj dokazno sredstvo (§ 1001 odz.). Če so podatki v njej pomanjkljivi ali nepravilni, ni nobene ovire, da bi se prava vsebina pogodbe ne dokazala na drug način. Zato more navzlic temu, da navaja zadolžnica nekoga za glavnega dolžnika, biti to vendarle druga oseba. (11. maja 1943, Rv 228/42).

15. O zlati klavzuli je moči govoriti le, kadar je predmet pogodbe zlato kot tako ali zlati novci določne valute, ne pa kadar določi pogodba plačilo po določni zlati pariteti. Zadnje je dopustno in pravno učinkovito tako po odz. kakor tudi po obstoječih deviznopravnih predpisih. (25. nov. 1942, Rv 122/42).

16. Pooblastilna pogodba je veljavna tudi, če v njej o branilčevih stroških in o načinu, kako se bodo ti določili, ni govora (§ 1002 odz.). (4. maja 1943, Rv 30/43).

17. Toženec se ni po nepotrebnem vmešal v tuje posle po § 1055 odz., če je prenesel, ko je trgovino zapiral, v vežo na trgovinsko izložbo naslonjeno kolo. (26. maja 1943, Rv 20/43).

18. Kdor krmi kravo z boljšo oziroma dodatno krmo, kakor je pogojeno, more po § 1037 odz. zahtevati povračilo teh stroškov le, če je opravljal krmljenje v očitvidno in pretežno korist lastnika krave. (14. sept. 1943, Rv 90/43).

19. Kdor vzdržuje nezakonskega otroka, ima proti očetu zahtevke po § 1042 odz., ki zastara v 50 letih. Odstop terjatve nezakonskemu otroku je ne spremeni v preživninsko, ki naj bi zastarala v 3 letih. (26. jan. 1943, Rv 220/42).

20. Odpovednega razloga za poročeno hčer ni, če ta ne živi v zakonski skupnosti z možem, ker je v internaciji.

Okolnost, da ima omožena hči pohoštvo, je podrejenega pomena. (26. maja 1943, Rv 65/43).

21. Le prav pomembna potreba za odpovedalčevo pridobivanje utemelji odpoved stanovanja, ki naj ga odpovedovalec uporabi za poslovni prostor. (20. dec. 1943, Rv 116/43).

22. Besede, da hišna lastnica laže, ne dajejo razloga za odpoved stanovanja, če je najemnik žaljive očitke hišne lastnice le zavrnil in so se ti očitki izkazali kot neresnični. (29. dec. 1943, Rv 117/43).

23. Vložitev predloga za revizijo najemnine ne oprosti najemnika od plačevanja dogovorjene najemnine, dokler se mu ne priobči odločba revizijske komisije. Vendar kršitev te določbe, ako je plačal sicer toliko, kolikor na novo določeno, ne ustanavlja odpovednega razloga. (7. dec. 1943, Rv 123/43).

24. Lekarniški dispensant spada med lekarniško pomožno osebje. Opravljajoč posle kakor diplomirani magister farmacije, vrši višje netrgovske posle (§ 324 ob. z.). (6. okt. 1942, Rv 179/42).

25. „Delavski dom“ je socialna ustanova, ki ji že zaradi tega manjka bistveni namen pridobivanja dobička in zato ne spada med podjetja (obrate) po §§ 1, 2 zak. o zašč. del. Zato uslužbenci „Delavskega doma“ glede prekočasnega dela niso zaščiteni in jim ne gre posebno odplačilo za isto. (19. maja 1943, Rv 11/43).

26. Prekočasno delo je podano, če dela uslužbenec preko normalnega dnevnega časa. Manjša zaposlitev v nekaterih dneh ne vzame prekočasnemu delu posameznega dne narave prekočasnega. (27. jan. 1943, Rv 5/43).

27. Razlogi za odpust so v § 230 ob. z. le primeroma naštetih. Okolnost, da uslužbenec zaradi oblastvene prepovedi kretanja ne more opravljati službe v kraju, kjer ne stanuje, ustanavlja odpustni razlog. Če sme službodavec uslužbenca odpustiti, mu sme tudi odpovedati. (22. jun. 1943, Ut 23/43).

28. Čl. XVIII delovne ustave (Carta del lavoro) ne izključuje odpovedi službe, če pride podjetje v druge roke. (31. avg. 1943, Rv 84/43).

29. Po čl. 16 uredbe o Feniksu iz l. 1936 je nameščencem pogodbeni pravica do pokojnine prestala in se odpravnina izračuna samo po čl. 16/1 ur. in § 333 ob. z. Čl. 21 uredbe o likvidaciji Jugosl. Feniksa z dne 31. jan. 1941 je to določbo spremenil samo glede višine odpravnine, ki ostane po njem enkratna in enotna. (18. jun. 1943, Rv 64/43).

30. Zahtevak, da položi toženec kritno glavnico, ki bo omogočila Pokojninskemu zavodu, da bo plačeval tožilcu po-

kojnino, je utemeljen, ker vzpostavlja ta način tisto stanje, kakor da bi bil tožilec ves čas pravilno zavarovan. (18. jun. 1945, Rv 77/45).

31. Čevljar, ki na podstavi brezimenskega bona umeri čevlje prinoscu bona in mu naroči, naj pride določnega dne ponje, stopi v neposredno razmerje s prinoscem in postane temu obvezan po § 881/2 odz., da mu izroči čevlje. (6. apr. 1943, Rv 19/4).

32. Imovinska skupnost med zakoncema prestane, brž ko vloži zakonec tožbo na razveljavitev ženitne pogodbe, ki je skupnost ustanovila. (1. dec. 1942, Rv 185/42).

33. Okolnost, da žena nima ne imetja ne prejemkov ali drugih pripomočkov za preživljanje, upravičuje uporabo dvorn. dekreta 4. maja 1841 zjz. 531. (8. jun. 1943, Rv 75/4).

34. Predlog na priznanje preživnine obsega tudi „prošnja“ po dvorn. dekretu 4. maja 1941 zjz. 531 in zadošča po § 242 cpp. (4. maja 1943, Rv 8/43).

35. Voznik tovornega voza ne ravna malomarno, če o mraku nima na vozu prižganih luči, ko je bila cesta razsvetljena dovolj z javnimi svetilkami in mesečno razsvetljava, prav tako če sedi na vozu in vodi konje z vajeti v rokah. (12. maja 1943, Ut 11/43).

36. Župan, ki je zahteval od plenilske družbe, naj odpelje naplenjene stvari na občino, vihtel pri tem neprevidno pištolo in ustrelil enega izmed plenilcev, je sicer kriv smrti ustreljenega. Zadevna kazenska sodba je za civilno sodišče prejudicialna. Toda civilno sodišče presodi, ali ni tudi usmrčeni sokriv. Županova krivda je nasproti krivdi usmrčenega kot udeleženca na plenitvi in storilca pri razbojniškem dejanju tako neznatna, da ne more ustanoviti nobene odškodninske odgovornosti. (25. nov. 1942, Rv 176/42).

37. Če zatvornice niso bile spuščene, zadene železnico krivdo na nezgodi ne glede na to, zakaj je bilo tako. Sokriv pa je tudi avtomobilski vozač, če bodisi sam bodisi njegov spremljevalec, ki je imel nalogo, paziti na železniško progo, opusti, da bi pred prehodom čez železniški prelaz z zadostno previdnostjo in dobro pregledal progo. (5. nov. 1942, Ut 80/42).

38. Dejanski stan § 1319 odz. je v tem, da se razrušijo ali odločijo deli stavbe. Okolnost, da so se prevrnila vrata, ki so bila s tečajev sneta in prislonjena na zid in ki so pri padcu povzročila škodo, ne ustanavlja tega dejanskega stanu. Zato mora tožilec dokazati krivdo, češ da nasprotnik

prislonjenih vrat ni zavaroval tako, da je bila izključena vsaka škoda. (31. marca 1945, Rv 213/42).

39. Ko se določa višina odškodnine (§ 1325 odz.) za pokvarjeno obleko, se upošteva vrednost neposredno pred okvaro, potem, da obleka kot praznična ni več uporabna in da je po okvari cena obleki znatno porastla. (6. dec. 1945, Rv 87/45).

40. Uredba o zaščiti kmetov (ulkd. čl. 51/3) ne zabranjuje, da ne bi smel zaščiteni položiti pred rokom enega ali več obrokov ali pa poplačati dolga. (15. okt. 1942, Ut 64/42).

41. Za plačila, izvršena na podstavi ničnega dogovora, določba § 1432 odz. ne velja. (21. dec. 1945, Rv 126/45).

42. Nemožnost oz. nezmogljivost je podana le, če povzroči izpolnitev pogodbe dalekosežne motnje v gospodarstvu in nesorazmerno materialno škodo (§ 1447 odz.). Kupec pride v prevzemno zamudo, če ne plača izvozne kontrolne pristojbine, ki ga zadene po smislu sklenjene pogodbe. (19. jan. 1945, Rv 209/42).

43. Škoda nastane že s tem, da se pripravi oškodovani ob sredstvo, s katerim bi mogel izpolniti obveznost in s tem odvrniti škodo. Zahtevek na vrnitev hranilne knjižice je mogoč tudi po realizaciji iste, ker ga more nasprotnik izpolniti s tem, da vrne drugo hranilno knjižico istega denarnega zavoda. (23. feb. 1945, Rv 212/42).

44. Za kulturo zeljišča niso odločilnega pomena vpisi v zemljiškem katastru ali v davčnih operatih. Če je zemljišče v naravi travnik, ga je obravnavati kot takega in je možno tudi priposestvoudati pot čez travnik. Priposestvoidanje ni izključeno, češ da gre za gozd, kakor je to vpisano v katastru (zak. 5. jul. 1855 št. 130 drž. z.). (30. marca 1945, Rv 17/45).

45. Gol pojem „uživanja“ je preveč nedoločen in se samo z njim ne more utemeljiti priposestvoidanje. Kdor pravi, da je priposestvoidal zemljiški pas, ki je služil prej kot javna pot, mora zatrjevati taka posetna dejanja, ki so sposobna že po njih naravi izključiti vsakršno uporabo spornega sveta kot javne poti (n. pr. da svet ogradi ali da stalno vzdržuje jarek, ki onemogoča hojo in vožnje). Obdelovanje zemljišča ali košnja na njem niso takšna priposestvoidalna dejanja. (12. feb. 1945, Rv 201/42).

46. Državno pravobranilstvo je upravičeno izpodbijati vpis v trgovinski register, če je besedilo nove tvrdke istovetno z drugim, že vpisanim. Rok za rekurz teče, ko je bil državnemu pravobranilstvu na njegovo zahtevo vročen sklep o vpisu. V takem primeru da sodišče stranki naj-

prvo nalog, da pobijano besedilo spremeni. (27. nov. 1942, Ut 85/42).

47. Tako po čl. 241 trg. z. kakor po splošnih določbah odz. je član načelstva d. d. odgovoren, ki je z objektivno protipravnim dejanjem ali s tako opustitvijo povzročil drugi osebi škodo ali pa k njej v smislu § 1301 odz. neposredno ali posredno pripomogel. Zoper uveljavljanje odškodnine se član načelstva ne more sklicevati, da je nevešč knjigovodstvenih poslov (§ 1299 odz.). Brigati se mora, kakšno je imovinsko stanje banke in kaj se godi v njej. Preskusiti mora pravilnost bilance in postopati po čl. 240 trg. z. (25. feb. 1943, Rv 212/42).

II. Procesno pravo.

48. Vsako pravdno dejanje (n. pr. vložitev tožbe ali izvršilnega predloga) učinkuje z golim dejstvom, da se opravi, ne glede na to, ali je stranka isto nameravala, imela voljo ali namen, izraženo napraviti. Brez pomena je, ali je to dejanje navidezno. (7. dec. 1943, Rv 115/43).

49. V postopku, v katerem se razpravlja o veljavnosti zakona zaradi obstoja zakonske vezi, se razpravlja sicer o nadaljnem obstoju prejšnjega ločenega zakona, vendar ločeni zakonec, ki ni sklenil zakona, čigar veljavnost se sedaj ugotavlja, v tem postopku ni pravdna stranka. (13. apr. 1923, Rv 9/43).

50. Okolnost, da je toženih več oseb na izročitev premične stvari, ne ustanavlja enotnega sosporništva. Ni namreč treba, da bi se učinek te sodbe raztezal na vse tožence oz. da bi morala biti sodba zoper vse tožence enaka. (23. feb. 1943, Rv 212/43).

51. Preživninski zahtevek nezakonskega otroka nasproti dedičem nezakonskega očeta je rentni, to je denarni in je dajatev (izpolnitev) deljiva. Zaradi tega toženi sodediči niso enotni sosporniki po § 115 cpp., niti niso samo skupno legitimirani za pravdo. (5. maja 1943, Rv 28/43).

52. Preklic pooblastila odvetniku velja po § 138 cpp. na zunaj t. j. nasproti sodišču in drugi pravdni stranki šele, kadar naznani preklicujoča stranka nasprotniku s posredovanjem sodišča novo postavljenega odvetnika. Vloga sodišča pri tem je zgolj zaznavajoča in posreduvalna, ni pa dolžnost sodišča, da bi preklicujočo stranko poučilo, kaj mora v obrambo svojih koristi storiti. Zato se vročajo vse vloge z veljavnostjo prejšnjemu pravdnemu pooblaščenca, dokler ni postavila stranka na omenjeni način drugega. (5. maja 1943, Rv 28/43).

53. 2. februar ni praznični dan (§ 190; Sl. L. 105/1941) in ne podaljša pravnega roka. (5. maja 1943, Ut 12/43).

54. Prizivno sodišče ne postopa pomanjkljivo, če oceni samostojno vsebino že na prvi stopnji predloženih listin in ugotovi na njih podstavi kaj drugega kakor sodišče prve stopnje. Prav tako ne, če ne zasliši strank, ker smatra, da izhaja že iz predloženih listin, ki jih je ocenilo samostojno, zatrjevani dogovor. (11. maja 1943, Rv 228/42).

55. Prizivno sodišče ponovi dokaze le, če dvomi o pravilnosti dokazne ocene, ki jo je napravilo sodišče prve stopnje. Izvajanja, da bi prizivno sodišče bilo moralo imeti dvome zaradi neskladnosti, ki so se pojavile v izpovedbah prič, so naperjena proti preskusu dokazov, ki je svoboden in se z revizijo ne more pobijati. (13. apr. 1943, Rv 22/43).

56. Če je zavrnilo sodišče obnovitveno tožbo s sodbo namesto s sklepom, zoper potrdilno prizivno odločbo, najsi se naziva tudi pomotoma zopet sodba, ni pravnega sredstva na kasacijsko sodišče. Če je vložil nasprotnik zoper tako „revizijo“ revizijski odgovor, trpi stroške tega nedopustnega pravnega dejanja sam. (30. marca 1943, Rv 230/42).

57. Vsak zahtevek, ki se je uveljavil skupno po § 112 št. 2 ali § 322 cpp., se motri glede dopustnosti revizije zase. To tudi, če pobija toženec zahtevek s pobotanjem, kajti v pobot prigovarjana terjatev postane pravnomočna samo do zneska, s katerim se lahko pobota. (15. jun. 1943, Rv 49/43).

58. Razveljavljajočo odločbo rekurznega sodišča, ki nalaga prvemu sodišču, naj odloči po dopolnitvi postopka o stvari znova, je dopustno pobijati samo, če rekurzno sodišče obenem reši, da mora izvršiti prvo sodišče nalog šele, ko postane rekurzni sklep pravomočen (§ 621/2 cpp.). To velja tudi za rekurze pri začasnih odredbah (§§ 68, 351 ip.). (18. maja 1943, Ut 14/43).

59. Po čl. 9 prilagoditvene uredbe 1936 se uvede po § 94 odz. preiskava o veljavnosti zakona po službeni dolžnosti in se izvede ne glede na obstoj kakega interesa in ne glede na to, kakšno stališče zavzemata zakonca oz. njuni otroci in kakšni so njuni pogledi na veljavnost zakona, ki se mora preiskati. (23. marca 1943, Rv 6/43).

60. Izraelitska cerkvena oblastva po § 134 odz. ne morejo razveljaviti po izraelitskem obredu sklenjenega zakona, tem manj morejo razveljaviti zakon, sklenjen po rimsko-katoliškem obredu. (22. jun. 1943, Rv 47/43).

61. Naredba 8. nov. 1941 Sl. L. 143, ki predvideva poseben postopek za ureditev zasebnopravnih odnosov izselnikov, ne ustanavlja za ta razmerja nedopustne pravne poti

pred rednim sodiščem, ker hoče samo olajšati ureditev imenovanih razmerij pred t. zv. pobotnim uradom. Šele uvedeni postopek absolutno izključuje poslovanje rednega sodišča. (22. sept. 1942, Ut 68/42).

62. V čl. 2 predpisov o likvidacijskem postopku za terjatve in dolgove nemških izseljencev Ljubljanske pokrajine z 8. nov. 1941 določeni rok velja le za upnika, ne tudi za dolžnika. Ta more tudi še po tem roku predlagati, naj sodišče odstopi stvar pobotnemu uradu. (15. apr. 1943, Rv 6/43).

63. Kadar določa poravnava višino preživninskega zahtevka z določenim zneskom, obenem pa še nadalje dopušča povišanje istega, če se spremene zavezančev položaj ali prejemki, je v zvezi z uradnim dopisom, koliko so se ti prejemki povečali, po § 12/2 ip. številčno točno določeno, kolikšna je izvršljiva terjatev. (22. jun. 1943, Ut 25/43).

64. Okolnost, da je postal izvršilni naslov neučinkovit, ker je pretekel petnajstdnevni rok, določen v § 670/4 cpp., ne more podpreti opozicijske tožbe po § 34 ip. (7. dec. 1943, Rv 115/43).

65. Dražbeni postopek se lahko odloži, če zabranjujejo vojaški ukrepi večjemu številu interesentov, da bi si ogledali pred dražbenim narokom nepremičnino, ki je na dražbi. (25. feb. 1943, Ut 5/43).

66. Zavezančeva bojazen, da bi se pri prisilni izpraznitvi kaj pokvarilo ali da bi nastala nepopravljiva škoda, je glede na §§ 112 in 113 pio. neutemeljena. Zavezančeva dolžnost je, da sodeluje sam pri izpraznitvi, nadzoruje iznašanje in odvažanje premičnin in s tem prepreči škodo. (18. maja 1943, Ut 13/43).

67. Predmeti, glede katerih je sodišče ustavilo izvršbo, češ da so zavezancu za izvrševanje njegovega obrta neobhodno potrebni in zato nerubljivi, se v drugi izvršbi, ki jo je podvzel isti zahtevajoči upnik v izterjavo iste izvršljive terjatve, ne morejo vnovič zarubiti, če zahtevajoči upnik ni niti zatrjeval, da so se zavezančeve razmere med časom kakor koli spremenile. (25. dec. 1943, Ut 32/43).

68. Preživnina ločene žene, tudi po dvornem dekr. 4. maja 1841, je strogo osebna zahtevka, zato neprenosen, nepobotljiv in nerubljiv, kolikor je potreben za stanu primerno preživljanje. (8. jun. 1943, Rv 28/43, 30. jun. 1943, Ut 28/43).

69. Golo dejstvo, da je bila razveljavljena sodba, ki je tvorila naslov za izvršbo v zavarovanje, ni razlog, da bi bila nadaljnja izvršba v zavarovanje nedopustna (§ 327 št. 3 ip.). (29. nov. 1943, Rv 122/43).

70. Kdor seka po oblastvenem nalogu, ne daje povoda za začasno odredbo, češ da hoče ovreti ali vsaj oteževati izvršbo tožbenega zahtevka, ki meri na to, da je dolžan opustiti vsako izkoriščanje gozda. (15. dec. 1943, Ut 38/43).

71. Varuško sodišče odloči v nepravdnem postopku preživnino nezakonskemu otroku samo takrat, kadar jo naloži nezakonskemu očetu. Od drugih oseb je moči zahtevati določitev preživnine samo v razsodnem postopku. (22. jun. 1945, Ut 25/45).

72. Ne mejni, ampak lastninski spor je, če uveljavlja stranka, da je priposestvovala točno določen in omejen prostor. (2. jun. 1945, Ut 10/45).

73. O preklicu in razveljavitvi preklica odloča vedno okrožno sodišče. Zato je sklep, ki z njim okrajno sodišče zavrne predlog, naj se preklicni postopek ustavi, protizakonit, prav tako pa tudi sklep okrožnega sodišča, naj okrajno sodišče o preklicu samo odloči. (25. maja 1945, Ut 17/45).

74. Sodalžnik poravnalnega dolžnika s prisilno poravnavo nasproti upniku svoje obveznosti ni oproščen. Regres zoper poravnalnega dolžnika ima pa samo za presežek, ki ga je plačal upniku čez poravnalno kvoto. (12. okt. 1943, Rv 85/45).

Književna poročila.

Dr. Murko Vladimir: Denar. Slovenska poljudno znanstvena knjižnica „Svet“. I, 1. Ljubljana. 1943. Str. 171.

Snov, ki jo obravnava avtor v naznanjeni knjigi, vsebuje zgodovinski, tehnični, teoretični in numizmatični del. Največ prostora je posvetil zgodovini denarja. Tu opisuje nastanek denarja pri primitivnih narodih, njega zgodovino v starem, srednjem in novem veku, kovinski denar in njegove lastnosti, nastanek bankovcev ter v zvezi s tem načela za izdajanje istih. Prav posebno še opisuje zgodovino denarstva na Slovenskem. Ta del je obdelan obširno in prav dobro. Tudi tehnična vprašanja, ki so v zvezi z denarjem posredno ali neposredno, ter numizmatiko, je Murko razložil dobro in znanstveno.

Prav tako so nekateri problemi iz ekonomske teorije obdelani prav dobro. Drugo pa nas zadovolji manj. Pisec je izpustil ali obdelal premalo nekatera zanimivejša poglavja o denarju; in vendar mikajo današnjega človeka manj razne podrobnosti iz denarne zgodovine kot važna sodobna vprašanja, ki jih more razumeti le, če pozna osnovne pojme in pojave denarnega gospodarstva. Bralec upravičeno pričakuje od take knjige, da mu bo pisec z odmaknitvijo denarnega zastora odprl pogled v zamotano gospodarsko življenje. V zakonitosti in nezakonitosti gospodarskega življenja pa nas vodi ekonomska veda (teorija). In če je namen poljudno znanstvene knjige, da na obče umljiv način posreduje končne rezultate te ali one znanosti, potemtako morajo biti v poljudno znanstveni knjigi o denarju skrbno zbrana in poljudno